

Цитування крізь призму академічної доброчесності: правила написання тексту

При підготовці презентації використано ШІ

Коли цитування є НОРМОЮ?

- Об'єкт аналізу
- Поняттєва, нормативна або фактична база
- Аргументація

Коли це стає **ПОРУШЕННЯМ**:

- При використанні чужого тексту, у тому числі перефразованого чи перекладеного з іншої мови, у тому числі тексту нормативного акта, - без посилання на належне джерело. **Це академічний плагіат.**

Академічний плагіат - це оприлюднення (частково або повністю) **наукового (творчого) результату**, отриманого іншою особою (іншими особами), як результату власної академічної діяльності та/або **відтворення** в академічному творі чи навчальній роботі (частково або повністю) раніше оприлюдненого (опублікованого) **твору** (навчальної роботи) іншого автора (інших авторів) без посилання на відповідне джерело інформації та/або його (її) автора (авторів) (за наявності інформації про автора/авторів), та/або оприлюднення в академічному творі (навчальній роботі) **перекладу** іншомовного твору (його частини) без зазначення автора (авторів) перекладеного твору.

ст. 24 Закону України «Про академічну доброчесність»

академічний плагіат – це оприлюднення (частково або повністю) **наукових результатів**, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження та/або відтворення **опублікованих текстів** інших авторів без відповідного посилання.

ч. 6 ст. 69 Закону України «Про вищу освіту» (в минулій редакції)

академічний плагіат – оприлюднення (частково або повністю) **наукових (творчих) результатів**, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та/або відтворення **опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва)** інших авторів без зазначення авторства.

ч. 4 ст. 42 Закону України «Про освіту»

Використання в докторській дисертації, наукових публікаціях, в яких висвітлені основні наукові результати докторської дисертації, **наукових текстів, ідей, розробок, наукових результатів і матеріалів** інших авторів супроводжується обов'язковим посиланням на автора та/або на джерело опублікування.

...

Здобувач засвідчує власним підписом на титульній сторінці докторської дисертації, що подані до захисту наукові положення є його власним напрацюванням і всі використані ідеї, наукові результати, цитати супроводжуються належними посиланнями на їх авторів та джерела опублікування, всі частини тексту дисертації, під час написання яких використовувалися технології штучного інтелекту, перевірені та відредаговані ним особисто.

п. 9 Порядку присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 17 листопада 2021 р. №1197

Використання в докторській дисертації, наукових публікаціях, в яких висвітлені основні наукові результати докторської дисертації, **наукових текстів, ідей, розробок, наукових результатів і матеріалів** інших авторів супроводжується обов'язковим посиланням на автора та/або на джерело опублікування.

...

Здобувач засвідчує власним підписом на титульній сторінці докторської дисертації, що подані до захисту наукові положення є його власним напрацюванням і всі використані ідеї, наукові результати, цитати супроводжуються належними посиланнями на їх авторів та джерела опублікування, всі частини тексту дисертації, під час написання яких використовувалися технології штучного інтелекту, перевірені та відредаговані ним особисто.

п. 9 Порядку присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 17 листопада 2021 р. №1197

Будь-який текстовий фрагмент обсягом від речення і більше, відтворений в тексті наукової роботи без змін, з незначними змінами, або в перекладі з іншого джерела, обов'язково має супроводжуватися посиланням на це джерело. Винятки допускаються лише для стандартних текстових кліше, які не мають авторства та/чи є загальновживаними

п. 3.1 Рекомендацій щодо запобігання академічному плагіату та його виявлення в наукових роботах (авторефератах, дисертаціях, монографіях, наукових доповідях, статтях тощо), лист МОН від 15.08.2018 р. № 1/11-8681

Якщо перефразування чи довільний переказ в тексті наукової роботи тексту іншого автора (інших авторів) займає більше одного абзацу, посилання (бібліографічне та/або текстуальне) на відповідний текст та/або його автора (авторів) має міститися щонайменше один раз у кожному абзаці наукової роботи, крім абзаців, що повністю складаються з формул, а також нумерованих та маркованих списків (в останньому разі допускається подати одне посилання наприкінці списку)

п. 3.2 Рекомендацій

Цитування у висновках – також обов’язково з посиланням на належне джерело/автора.

Критична помилка:

Повторне наведення чужого тексту у висновках без посилання (навіть якщо посилалися на джерело раніше в розділі) — зазвичай кваліфікуватиметься як **плагіат**.

У разі використання у науковій роботі тексту **нормативно-правового акту** достатньо зазначити його назву, дату ухвалення та, за наявності, дату ухвалення останніх змін до нього або нової редакції

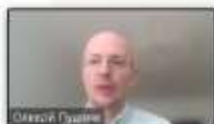
п. 3.4 Рекомендацій

Плагіат ≠ Академічний плагіат

	Авторське право (Copyright)	Академічна доброчесність (Academic Integrity)
Мета:	Захист інтелектуальної власності.	Запобігання оманливому представленню чужого як свого.
Статус законів:	Вилучені з-під охорони.	Потребують обов’язкового посилання.
Фокус:	Кому належать майнові права.	Прозорість походження думок і тексту.

Відсутність авторського права не скасовує правил академічної доброчесності.

Виняток загальновідомого

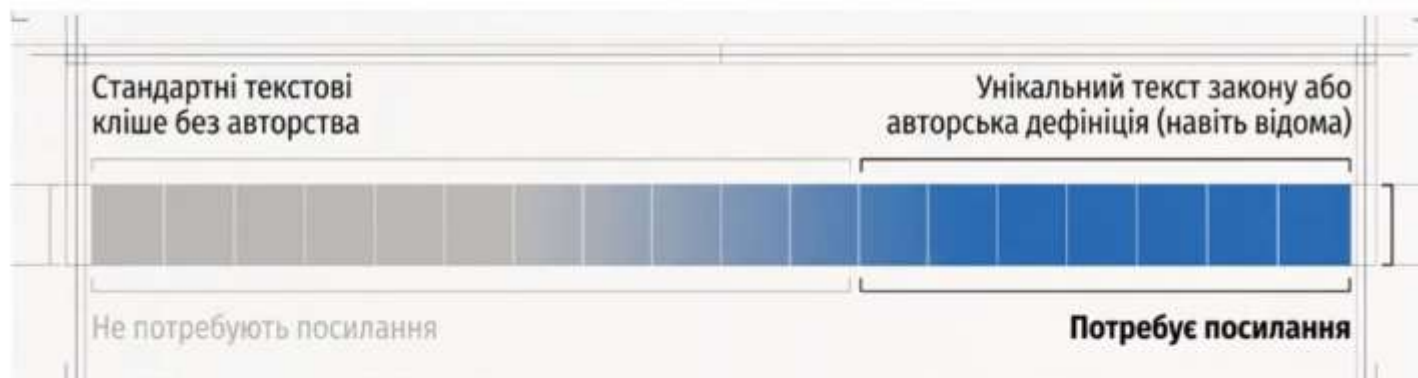
Зазвичай під ним розуміють знання, які є в енциклопедіях, підручниках та інших подібних джерелах. Також, до загальновідомих зараховують знання, наведені у багатьох (5 та більше) джерелах.

Розширений глосарій термінів і понять ... Лист МОН України від 23.10.2018 №1/9-650 «Щодо рекомендацій з академічної доброчесності для закладів вищої освіти»

7.

Виняток загальновідомого

76 NotabookLM

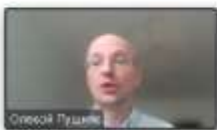

Пастка вторинного цитування

Правило вторинного джерела	Проблема: Використання цитати, яку ви знайшли не в оригіналі.
	Рішення: Завжди використовуйте маркер «цитується за: [джерело]». Не видавайте чужий пошук за свій.

16.10.2024

У Рекомендаціях МОН запропонований умовний пороговий орієнтир у вигляді 5 цитат, наведених без зазначення справжнього безпосереднього джерела (п. 4.3)

Інші порушення

Оприлюднення тексту, створеного штучним інтелектом, може становити окреме порушення академічної доброчесності -

Недоброчесне використання результатів, згенерованих штучним інтелектом

Недоброчесне використання результатів, згенерованих штучним інтелектом, - це оприлюднення текстів, зображень, моделей, даних, інших результатів, згенерованих штучним інтелектом, як результатів власної академічної діяльності, якщо цей факт не зазначено в академічному творі чи супровідних матеріалах до нього.

ст. 29 Закону України «Про академічну доброчесність»

Стаття 8. Академічна доброчесність під час створення та оприлюднення академічних творів

4. У разі використання в академічному творі об'єкта, згенерованого штучним інтелектом, автор повинен повідомити про це в такому творі із зазначенням методики генерування та/або посилання на відповідну комп'ютерну програму чи її опис згідно з вимогами щодо оформлення та/або оприлюднення відповідних академічних творів, визначених відповідним суб'єктом академічної діяльності.

Інші випадки, коли цитування є певним порушенням, зокрема методологічним, але вже не плагіатом:

- **Надмірне цитування / компіляція**
- **Недоречне цитування**
- **Помилки цитування**

Помилка цитування

У різних проявах може виступати методологічним порушенням, порушенням академічної етики, порушенням академічної доброчесності (фабрикація).

Найскладніший випадок – наведення посилання, але на інше джерело.

Потребує зваженої оцінки експерта, тому що часто є не випадковою помилкою, а використовується для приховування плагіату та фабрикації інформації про джерела.

Фабрикація - це вигадання суб'єктом академічної діяльності даних чи фактів про результати власної академічної діяльності.

ст. 27 Закону України «Про академічну доброчесність»

Фальсифікація - це свідомо зміна чи модифікація наявних даних, що призводить до створення завідомо неправдивої інформації щодо результатів академічної діяльності.

ст. 28 Закону України «Про академічну доброчесність»

Закон

Фабрикація:

- наведення у письмових роботах здобувачів та в наукових роботах вигаданих чи неперевірених даних, зокрема статистичних даних, результатів експериментів, розрахунків чи емпіричних досліджень, фотографій, аудіо- та відеоматеріалів тощо;
- посилання на вигадані джерела інформації або навмисне посилання не на справжнє джерело;
- приписування іншим особам текстів, думок чи ідей, яких вони не висловлювали чи не публікували.

Методичні рекомендації для закладів вищої освіти з підтримки принципів академічної доброчесності. Лист МОН України від 23.10.2018 №1/9-650

Завантаження...

Використане програмне забезпечення та ШІ-асистенти:

- 1. Google Gemini** (<https://gemini.google.com>) — аналіз, упорядкування матеріалу та генерація тез.
- 2. Google NotebookLM** (<https://notebooklm.google.com>) — аналіз, упорядкування матеріалу та генерація зображень.
- 3. OpenAI ChatGPT** (June 2024 version) [Large language model]. (<https://chatgpt.com>) — аналіз, упорядкування матеріалу та генерація тез.